

M**K****B**

PROGRAMOK
RENDEZVÉNYEK
KÖZLEMÉNYEK
BESZÁMOLÓK
JELENTÉSEK
RÖVID CIKKEK
HÍREK
HIRDETMÉNYEK

2008.***szeptember-október*****T
Á
J
É
K
O
Z
T
A
T
Ó**

GÁDOROS MIKLÓS
(1936–2008)

Gádos Miklós 1936-ban született Pécsen. A Budapesti Műszaki Egyetemen elektromérnöki diplomát szerzett 1961-ben. 1957-ben lépett be az ÉKME Ásvány- és Földtani Tanszékének Barlangkutató Csoportjába. Ugyanebben az évben alapító tagja volt a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társaságnak. Kivette részét a Vass Imre-barlang feltárásából is, mivel egyik első bejárója volt a Narancs-zuhatag felett talált felső ágnak (Walhalla). Igen nagy örömmel kapcsolódott be minden olyan kutatásba és tevékenységbe, amely a barlangkutatással volt kapcsolatban.

Amikor Dr. Papp Ferenc professzor 1957-ben létrehozta a Jósvalői Karsztkutató Állomást, attól kezdve minden fajta kutatási munkának kulcsembere lett. Ő építette ki az első telefon-kapcsolatot a Kutató Állomás épülete és a Vass Imre-barlang végpontja között. Az első barlangi tudományos mérésekben igen aktívan vett részt. A barlangi csepegés-hozam méréséhez szivornyás műszert épített és Ő hozta létre az első barlangi meteorológiai állomást is. Első nagy munkája egy telefonközpont elemekből épített barlangi távmérő-műszer volt, amely lehetővé tette, hogy a később kiépített három barlangi meteorológiai állomás és több csepegésmérő műszer vízhozam-adatait, valamint a levegő hőfok- és páratartalom-adatait tárcsázás után egy központi műszeren lehessen leolvasni.

A VITUKI közreműködésével épültek ki az első forrás-regisztráló bukógátak. Dr. Kessler Hubert javaslatára először a jósvalői szivornyás források (Lófej-, Nagy-Tohonya) vízhozammérése kezdődött el. Az első évi mérések után a kitörések időstatistikája megmutatta, hogy a hozam változásában a Földkéreg árapály jelensége is szerepet játszik. Ennek a feltevésnek a bizonyítására a függőleges törések mentén kialakult Vass Imre-barlang szélességének változását is meg kellett mérni tized mikrométer érzékenységgel. Gádos Miklóst kértük fel a mérőhely tervezésére és kialakítására. Kitűnő munkája nyomán lehetővé vált az ún. litoklázis-fluktuáció első kimutatása is.

A jósvalői Nagy-Tohonya-forrás érdekes változásai olyan nagy hatással voltak elhunyt barátunkra, hogy a Karszt- és Barlangkutató hasábjain elsőként írt cikket a Nagy-Tohonya-forrás hidrológiai viszonyairól. Jelentős megfigyeléseket végzett a Kossuth-barlang patakjának sebességére vonatkozóan is.

Társulatunknak alapító tagja (1959), főtítkára (1986–91), elnökségi tagja (1982–86) és társelnöke (1995–2004), ill. az Érembizottság tagja is volt. A Társulatban végzett tevékenysége során a nyári táborok rendszeres látogatásával és szakmai előadások szervezésével kimagasló szerepet játszott a hazai barlangkutató csoportok összefogásában. Tanfolyamok szervezésével és jegyzetek írásával az Oktatási Bizottság munkájában is részt vett. Tudományos munkásságáért 1984-ben Kadić Ottokár-éremet kapott. 1999-ben a Társulat tiszteletbeli tagjává választotta.

Maucha László

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

BARLANGKUTATÓK SZAKMAI TALÁLKOZÓJA

Budapest
2008. november 7—9.

Mint azt már a Tájékoztató előző számában jeleztük, a rendezvény ez évben is egy újabb nevezetes évforduló köré szerveződik. Idén ünnepeljük a Társulat háború utáni újjáalakításának 50. évfordulóját, melynek kapcsán a rendezvény első napját (péntek) e jeles esemény köré szervezzük, a további két napon pedig a már megskott programot bonyolítjuk le.

Helyszín: Magyar Állami Földtani Intézet, Budapest, XIV. Stefánia út 14.

Részvételi díj:

- az 50 éves pénteki rendezvényre: MKBT tagoknak 1500 Ft, nem tagoknak 3000 Ft, amely a pénteki fogadást is magában foglalja
- a hagyományos szakmai találkozóra: MKBT tagoknak 2000 Ft, nem tagoknak 4000 Ft, amely a szombati büfé jellegű vacsorát is magában foglalja,
- mindkét rendezvényen résztvevők részére: MKBT tagoknak 3000 Ft, nem tagoknak 6000 Ft.

Szállás: a Társulat központilag nem biztosítja a szállásfoglalást, igény esetén azon-ban címek és telefonszámok megadásával segítséget nyújtunk azoknak, akik nem rendelkeznek budapesti szálláslehetőséggel.

Étkezés: a háromfogásos szombati, illetve vasárnapi ebéd a Stefánia Palotában 1200–1200 Ft értékben igényelhető.

A rendezvény programjának előkészítése érdekében kérünk mindenkit, aki a rendezvényeken részt kíván venni, hogy a Tájékoztató végén található jelentkezési lapot legkésőbb október 3-ig szíveskedjenek a Társulat Titkárságára eljuttatni. A jelentkezéssel egyidőben kérjük a részvételi díjat, ill. az étkezési költséget a Társulat 10200830-32310384 számú bankszámlájára átutalni, vagy a Titkárságon készpénzben befizetni.

A rendezvények részletes programja a Tájékoztató következő számában fog megjelenni.

Titkárság

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

TÁMOGATÓINK

Gádoros Miklós 1200 Ft, dr. Haki József 4500 Ft, Thieme András 1200 Ft.

Támogatóink nagylelkű adományait szívből köszönjük.

❖ ❖ ❖ TAGSÁGI IGAZOLVÁNY

Mint az már a tagság jelentős része számára ismert, 2008-tól új plasztikkártya igazolványt készítettünk, melyet a 2007-ben érvényes tagsággal rendelkezők részére ez évre megelőlegeztünk. Kérjük mindazokat, akik 2008. évi tagdíjukat még nem rendezték, legyenek szívesek minél előbb megtenni, hogy részükre a kártyát még idén átadhassuk.

Titkárság

ADOMÁNYOK VASS IMRE SÍRJÁHOZ

A május–júniusi Tájékoztatóban megjelent rövid közleményben jeleztük, hogy 35 ezer Ft támogatás érkezett Vass Imre sírjának felújításához. A helyszíni tájékozódás alapján várható 80 ezer Ft felújítási összeghez továbbra is várjuk tagjaink nagylelkű felajánlásait.

Az adományokat a Társulat Titkárságán kézpénzben, ill. a Társulat 10200830-32310384 számú bankszámlájára „Adomány Vass Imre sírjához” megjelöléssel lehet átutalni.

Titkárság

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, valamint az érintett Nemzeti Park Igazgatóságok anyagi támogatásával

ismét meghirdeti az immár hagyományos

CHOLNOKY JENŐ KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI PÁLYÁZATOT

A 2008. évi pályázat célja: a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat keretén belül működő kutatócsoportok, személyek által a karszterületeken ill. barlangokban **2007-ben** végzett feltáró és tudományos munka dokumentálásának ösztönzése, a dokumentáció színvonalának emelése, a KvVM Barlang- és Földtani Osztálya által a 13/1998. KTM rendelet szerint vezetett közhiteles barlangnyilvántartás és a kapcsolódó adattár fejlesztése érdekében.

Pályázni két kategóriában lehet:

Egyéni kategóriában a Társulat egyénileg és csoportokban tevékenykedő tagjai egyaránt pályázhatnak a karszt- és barlangkutatással kapcsolatos:

- **2007-ben** megjelent magyar nyelvű publikációval;
- **2007-ben** elhangzott magyar nyelvű előadás teljes anyagával (az előadás helyének, időpontjának és a rendezvény programjának csatolásával);
- **2007-ben** készített doktori értekezéssel, szakdolgozattal, TDK dolgozattal vagy középiskolai, szakmai tanulmányi versenyre készült dolgozattal;
- saját kutatási eredményeket összefoglaló, még nem publikált tanulmánnyal;
- egyéni bibliográfiai tevékenységgel (szakbibliográfia, időszaki bibliográfia);
- mozgófilm készítésével.

Csoportos kategóriában a pályázaton kizárólag a Társulat keretében működő csoportok, ill. kutató kollektívák (nem megbízásos munkát végző ad hoc bizottságok, legalább három egyéni kutatóból álló munkacsoportok) vehetnek részt **2007. évi** jelentésükkel, ill. zárójelentésükkel.

A pályázatok értékelésének szempontjai:

Egyéni pályázatok:	pont
• A témaválasztás újszerűsége	0–10
• A munka alaposága, szakszerűsége	0–20
• Az elért eredmények jelentősége (egyediség, szakmai újdonság, dokumentatív érték stb.)	0–30
• A megjelenítés színvonala (logikai felépítés, nyelvezet, helyesírás, illusztrációk minősége, stb.)	0–40
Összesen:	100

Csoportos pályázatok:	pont
1) Összefoglalás (az egyes fejezetek tartalmának tömör összegzése)	0–10
2) Feltáró és barlangvédelmi tevékenység (szöveges ismertetés térkép- és fotódokumentációval, műszaki leírás stb.)	0–25
3) Tudományos tevékenység (karszt- és barlangtani alapkutatás, vizsgálat, megfigyelés, mérés, kísérlet, kutatási módszer és eszközfejlesztés, stb.)	0–25
4) Dokumentációs tevékenység (kataszterezés, részletes térkép- és fotódokumentáció, film, barlangi túra- kalauz, útvonal ismertető, bibliográfia stb.)	0–25
5) Egyéb tevékenység (rendezvények, tanfolyam, publikációk, oktatás, túraszervezés stb.)	0–15
Összesen:	100

A pályamunkák nem tartalmazhatják a KvVM illetve a nemzeti park igazgatóságok megbízásából végzett tevékenységek eredményeit; a Bíráló Bizottság

az ilyen adatokat illetve dokumentumokat tartalmazó pályamunkákat a pályázatból **kizárja**.

A pályázatokat öt főből álló Bíráló Bizottság értékeli, melynek tagjait a MKBT javaslata alapján a KvVM kéri fel.

Az egyéni és csoportos kategóriában egyaránt egy-egy *I., II. és III. díj*, valamint *különdíj(ak)* adható(k). A Bíráló Bizottság a pályázatok értékelését követően fenntartja a jogot a díjak megváltoztatására.

Különdíjban az a pályázat részesülhet, ami legalább 60 %-os összteljesítményt (60 pontot), illetve csoport kategóriában a 2., 3., 4. témarészek közül legalább egyben minimum 15 pontot ér el. A Bíráló Bizottság ezen felül pénz- és tárgyjutalmakat, illetve közép- vagy felsőfokú tanintézményben tanuló egyéni pályázó részére ifjúsági díjat is kiadhat. Ezek összegéről és a tárgyjutalmakról a Bíráló Bizottság a pályamunkák ismeretében dönt.

Az eredmény **ünnepélyes kihirdetésére**, a díjak átadására a *Barlangkutatók Szakmai Találkozóján, 2008. november 8-án, Budapesten kerül sor.*

A pályázatok beadási határideje (postabélyegző kelte): 2008. szeptember 30.

A pályamunkákat – a tavalyi évihez hasonlóan – **három** (azonos kivitelű) **példányban** a következő címre kell beküldeni:

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

Jelige: "Cholnoky Karszt- és Barlangkutatói pályázat"

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Amennyiben a pályamunka számítógépen készült, azt a Barlangnyilvántartás számára történő feldolgozás elősegítése érdekében **1 példányban CD-n vagy DVD-n is mellékelni kell.**

A pályázattal kapcsolatban további felvilágosítást ad:

KvVM Barlang- és Földtani Osztály

tel.: (1) 325-9503, 325-9504

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

tel.: (1) 346-0494, 346-0495

BESZÁMOLÓK, RÖVID CIKKEK

BARLANGNAP

A Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat 2008 évi Barlangnapját június 20–22. között rendezte Balatonedericsen, a Balaton partján levő kellemes környezetű strandon.

A rendezvényen 275 résztvevőt regisztráltunk. A programok elsősorban a környék barlangjainak megtekintését foglalták magukba, /Csodabogyós, Szél-lik, Cserszeg-tömaji kút-, Döme-, Jakucs-barlangok/, de megrendezésre került a minden évben esedékes Marcel Loubens Kupáért folyó barlangverseny is. A verseny résztvevőinek és nézőinek hangulatát jócskán emelték a Balaton partján, valamint a vízben végrehaj-

tandó feladatok. Különösen nagy sikert aratott az a versenyszám, melynek során egymás fején kellett a barlangból kihozott tojásokat széttörni.

A verseny győztese a kiírás óta első ízben egy női csapat lett. (Mersdorf Anna, Szeredi Anna, Polyák Ági).

A hangulatot a mindvégig nyitva(és ki) tartó parti kocsmák valamint a foci EB is színesítette.

A barlangnap rendkívül jó hangulatban, a remek idő által is segítve zajlott le. Hosszú idő után bebizonyosodott az is, hogy a Társulatnak nem kell a Barlangnapot „kiadnia”, mert tagjai is képesek azt megszervezni.

Köszönet a segítőknek: Labirint Barlangkutató Egyesületnek, Balatonfelvidéki Nemzeti Parknak és elsősorban a Balatonedericsi Önkormányzatnak.

A szervezők nevében:

Csermák Zsolt–Fleck Nóra–Szttnner Zsuzsa–Polacsek Zsolt

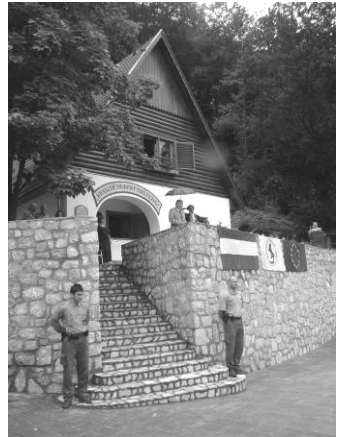
KESSLER HUBERT EMLÉKHÁZ

2008. július 25-én ünnepélyes keretek között, a Baradla jósvafői bejáratánál megnyílt a Kessler Hubert Emlékház. Megnyitó beszédet mondott Rakonczy Zoltán nyugalmazott miniszterhelyettes, az MKBT tiszteleti tagja.

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság 1999-ben, dr. Kessler Hubert Jósvafő díszpolgárrá választása alkalmával határozta el, hogy a Baradla mindmáig legeredményesebb igazgatójának egykori házát emlékházzá alakítja. A tervet az alapozta meg, hogy Kessler Hubertné, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal kötött megállapodás alapján, a Természetvédelmi Hivatal biztosította anyagi támogatás fejében, férje barlangkutató hagyatékát a természet-védelemre hagyta azon kikötéssel, hogy azt hozzáférhetővé kell tenni. Erre a legalkalmasabb helyszínnek Jósvafő kínálkozott, ahol Kessler eredményes élete egy részét töltötte.

Az emlékház épületét Kessler Hubert 1935-ben építette, kezdetben lakásként és barlangpénztárként üzemelt. Később sokszor átalakították, megtoldták, és egészen 2005-ig részben lakásként, részben irodaként, öltöző-mosdóként használták, majd 2007 végéig a barlangvezetők tartózkodási helyeként, raktárként működött.

Az emlékház létrehozása, az épület felújításához és a kiállítás berendezéséhez szükséges anyagi fedezet megteremtése érdekében az ANP Igazgatóság több pályázatot is előkészített, de a megvalósításra végül is, az Interreg IIIA HUSKUA 05/02/069 kódszá-

mű projekt keretén belül kerülhetett sor 2008-ban. Az épületet (annak állapota miatt) teljesen elbontották, és a külső arculat megtartása mellett újjáépítették.

A belső elrendezés a sokszori átépítés miatt már úgyszemint volt rekonstruálható, így ott a kiállítás céljainak megfelelően egységes teret alakítottak ki. Az egyirányú közlekedés biztosításához az emeletről a hegy felé ajtót nyitottak, így a vendégek a kiállítás megtekintését követően a hátsó támfal mögé helyezett sétányon jutnak vissza a ház melletti pihenőhöz, vagy a barlang bejárata elé.

A ház bejárata mellett Domokos Béla alkotása, Kessler Hubert bronz portréja látható. A földszinten az érdeklődő eredeti dokumentumok és másolatok segítségével ismerkedhet meg a ház történetével, a Törőfej-völgy fejlődésével, valamint általános képet kap a Baradla kialakulásáról, látványos képződményeiről, a feltáró és tudományos kutatásról, élővilágáról, régészeti leleteiről, védelméről, a munkálatokat végző személyekről, a turizmus fejlődéséről, neves látogatóiról, és arról, milyenek látták a művészek a természet e ritka alkotását.

Az emeleten fényképek, tervek, könyvek, cikkek és egyéb személyes tárgyak segítségével elevenedik meg Kessler Hubert élete. A hegymászó, a neves barlangfeltáró, a tudományos kutató, a Baradlát és az idegenforgalmat fejlesztő igazgató, a barlangok hasznosítását szorgalmazó és a barlangügyet népszerűsítő szakembert, az újító hidrológust, társadalmi munkáját, kitüntetéseit, publikációs tevékenységét korhű dokumentumok igazolják. Saját bútoraival, tárgyaival, felesége szobraival és festményeivel berendezett emlékszobája egykori környezetét idézi.

A kiállítás egész évben a barlang nyitvatartási ideje alatt szabadon látogatható.

Székely Kinga

MONTENEGRO–NJEGUSI 2008

A Montenegrói Barlangkutató Kollektíva 2008. augusztus 2-től 16-ig idén már hatodik alkalommal tartotta kutatótáborát a Kotori-öböl fölötti karszterületen. A két hét során számos újabb feltárás született, melyek közül a legjelentősebbek a következők:

- az ország leghosszabb barlangjának, a Njegos-barlangnak a végponti zónájában több száz métert sikerült előrejutni. A barlang ígéretesen folytatódik (egy 100 méteres aknával). A kutatást nehezíti a bejáratától való jelentős (6-8 órás) távolság és a nagymennyiségű sár,

- a Nyúl-lika barlangban egy közel 2 méter hosszú szűkület átvésésével sikerült a barlang további részébe bejutni, ahogy azt már a levelező listára írtuk. Az új rész megtalálása miatt voltak, akik egy hét helyett két hétig maradtak,

- a tavalyi utolsó napokban megtalált Pipás-barlangot 790 m hosszúságban feltártuk és feltérképeztük, ennek végpontján is lehetséges még továbbjutás,

- sikerült megtalálni, feltárni és feltérképezni a nemzeti park által sokáig eredménytelenül keresett, történelmi jelentőségű Miloseva-barlangot,

- idén is sikerült több barlangbejáratot megtalálni, melyek közül néhány további kutatásra érdemesnek bizonyult,

- az ígéretesnek induló Jeges-barlang végpontja sajnos bezárult, így ennek a barlangnak a kutatását befejeztük.

A táborban összesen kb. 60 fő vett részt, az egyszerre ott tartózkodó legnagyobb létszám 54 fő volt.

Második héten látogatást tett táborunkban a Lovcen Nemzeti Park igazgatója néhány munkatársával, biztosítottak minket a területen folyó kutatások további támogatásáról. Jártak a Miloseva-barlangban, és az általunk kiszemelt ideális területen (a Lovcen és Stirovnik közötti nyeregben) engedélyezték a jövő évi táborozást.

Az eredményekről szokás szerint részletesen a Barlangkutatók Szakmai Találkozóján számolunk be.

Kiss Attila—Hegedűs András

IV. EURÓPAI REGIONÁLIS SZPELEOLÓGIAI KONFERENCIA VERCORS 2008

2008. augusztus 23—29. között került megrendezésre a IV. Európai Regionális Szepeológiai Konferencia a franciaországi Lans en Vercors-ban. A monstre rendezvényen 37 országból 2050 barlangkutató regisztrált, a magyar résztvevők száma 47 fő volt. A rendezvény rendkívül gazdag programjában a tudományos előadások, kiállítások, filmvetítések, vitafórumok mellett alkalom nyílt számos felszerelés-árusító stand, valamint a világon a barlangos könyvek értékesítésével foglalkozó legjelentősebb cégek kínálatával is megismerkedni. A nemzeti standok száma rendkívül alacsony volt, a francia, német, svájci, görög szövetségek mellett még a csehek mutatkoztak be, akik egyúttal népszerűsítették jelentkezésüket a 2013. évi nemzetközi világkongresszus Brno/Morva-karszton való megrendezésére is. Az esti beszélgeté-

sekhez a jó hangulatot a SpeleoBar biztosította. A rendezvény programjában kiemelkedő helyen szerepeltek az ún. 3D, azaz sztereodiavetítések. A rendkívül színvonalas anyagokat felvonultató programban szép magyar siker is született. *Egri Csaba* magyarországi és külföldi barlangokat bemutató anyaga nemcsak a közönség díját nyerte el, hanem a zsűri által adományozott megosztott első helyezést is megkapta. A remek technikai fogásokat alkalmazó bemutató kiválóan megállta a helyét még a Lechuguilla-barlang csodáit bemutató vetítés mellett is. A sikerhez ezúton is szívből gratulálunk. (A szerk.)

A SpeleoBar sosem volt üres

Rendkívül látványos volt az ún. Pierre Rias kötélpálya, melyet a Tyrolia cég 250 méter magasságban, 1150 méter hosszúságban alakítottak ki, s ezzel egyben világrekordot is döntöttek. A rendezvény ideje alatt 11 kanyonba, 4 kiépített és 19 overállos barlangba, köztük is a Gouffre Berger-barlangba biztosítottak lejutást. Ez utóbbi hatalmas népszerűségnek örvendett, naponta több órás sorban állással lehetett csak feliratkozni a kiváltságosak közé. Talán éppen ez a hatalmas programkínálat, valamint a különböző helyszínek felderítése okozott némi problémát, amiben néha igen nehéz volt eligazodni.

Fleck Nóra

MKBT FRANCIAORSZÁGI TANULMÁNYÚTJA

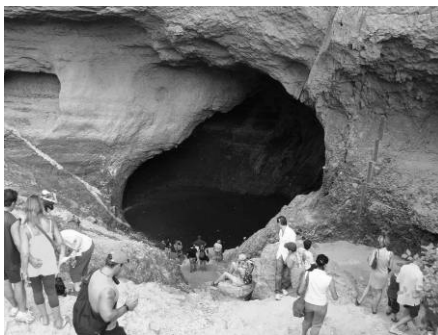
A fentiekben ismertetett Európai Szepeleológiai Konferenciához kapcsolódóan Társulatunk 2008. augusztus 15—31. között 31 résztvevővel tanulmányutat szervezett. A két mikrobusszal lebonyolított utazás első hetében dél-franciaországi idegenforgalmi barlangok megtekintése szerepelt a programban. Az utazás első két napjában bőven élvezhettük az olasz és francia autópályákon kialakult hatalmas dugókat, melyek naponta min. 2 órás csúszást és emiatt bizonyos programok átalakítását is eredményezték. Első éjszakánkat Trieszt mellett, Monfalconéban töltöttük, ahol a késői érkezést még megnehezítette egy rendkívül makacs zivatarsorozat is. Második éjszakánkat, a Vercors 2008 konferencia fő szervezőjének, Oliver Vidal-nak a jóvoltából egy hangulatos francia kisvároska parkjában töltöttük teljesen legálisan, egy vándorcirkusz és a vasárnapi kirakodó vásár sátrai mellett. Hiába, a francia Rivierán a legnagyobb főszezonban 31 fő részére sehol sem volt szálláshely.

Első három-éjszakás bázisunk a Gardon folyó mentén található Anduze hangulatos városkájának kempingje volt. Mielőtt ideérkeztünk volna, felkerestük a *Fontaine Vaucluse* hatalmas karsztforrást, amely az augusztusi igen alacsony vízállás ellenére is impozáns megjelenésű volt, illetve a *Thouzon-barlang* szamacséppköveiben gyönyörködtünk. Ekkor még nem is sejtettük, hogy később milyen szalmacséppkö erdő vár majd bennünket a Vercors-ban.

Az elkövetkező napokban először a Franciaország legszebb barlangjaként nyilvántartott *Aven Armand*-ot kerestük

fel. A hatalmas méretekkel rendelkező termekben leírhatatlan szépségű és méretű sztalagmitok sokaságát láthattuk, melyeket formájuk alapján a palacsinta- és pálma-cséppkö típusba sorol a szakirodalom. Átellenben vele található a *Dargilan-barlang*, amelyben egy közel 100 méter hosszúságú cseppkölefolys kápráztatott el. A barlangok után a *Montpellier le Vieux* sziklatornyait kerestük fel, amely leginkább az elbai homokkőekre emlékeztet. Sajnos hazafelé már javában sötétedett, így a rendkívül látványos *Abime de Bramabiau*, vagyis a Bömbölő ökör-szakadék megtekintésére már nem maradt idő. Csak felülről pillanthattunk le a hatalmas hasadékból kifolyó patakra.

Másnap a *Demoiselles (Tündér)-barlangot* látogattuk meg. Itt a hosszas várakozás kellemetlenségét némiképp ellensúlyozta, hogy az ISCA 1996. évi aggteleki konferenciáján megismert Guilhem de Grully igazgató úr egy-egy pohár sörrre, illetve üdítőre vendégül látta csoportunkat. Aznapi túránk csúcsát a *Clamouse-barlang* felkeresése jelentette. A barlangra helikopterjeinek gazdagsága, fantasztikus kristálypamacsai, kristályvirágai jellemzőek. A barlang képződményeinek látványánál már csak a várákozóknak az a több mint 50 méter hosszú sora volt megdöbbentőbb, amely a pénztárig kigyózott, és mindez egy szürke hétköznapi délutánon. Szerencsénkre – a már említett aggteleki ISCA-rendezvényen szerzett kapcsolat segítségével – nekünk ezt a sort nem kellett végigvárni. Este bepillantottunk a varázslatos provance-i kisvá-

A Vaucluse-forrás

ros, Anduze életébe, amely az éjszakába nyúló kirakodóvásár miatt még számos extra látványosságot is kínált.

Másnap, búcsút mondván a levendulaillatú Provance-nak, átköltöztünk a francia Grand Canyonnak nevezett Ardeche-folyó szurdokának bejáratánál található újabb három éjszakás bázisunkra. Útközben három újabb idegenforgalmi barlangot fűztünk fel a gyűjteményünkbe. Az elsőként felkeresett *Cocalière-barlang* látnivalói már szinte említésre sem méltóak az *Orgnac-zsombolyban* látott újabb palacsintaszalagmitok mellett. A barlanglátogatás után felkerestük a közelben berendezett prehisztórikus múzeumot is, amely főleg az ugyancsak a közelben feltárt Chauvet-barlang leleteit mutatta be. A látnivalókra a koronát mégis a *Forestiére-barlang* aragonit és kalcitkristályai tették fel. Sajnos az élményeket rendkívüli mértékben csökkentette a magát ugyancsak barlangkutatónak minősítő helyi túravezető, aki szinte hisztériás rohamokat kapott, amikor közelebről és az engedélyezettnél hosszabb ideig próbáltunk gyönyörködni a mind színükben, mind formájukban rendkívül változatos képződményekben.

A közvetlenül az *Ardeche-szurdokában* található idegenforgalmi barlangok közül három jellegzeteset választottunk ki. Elsőként a *Madeleine-barlangot* látogattuk meg, amely hatalmas, a 9 méteres hosszúságot is elérő cseppkőzászlóiról nevezetes. A barlangtúra után fantasztikus látványt nyújtott lepillantani az előttünk kanyargó Ardeche-folyóra, és a rajta haladó rengeteg vadvízi kajakra. Ezzel a sportággal azonban csak másnap kívántunk behatóbban megismerkedni. Másodikként a *Marzal-zsombolyba* ereszkedtünk le. A 750 lépcsőből álló túraútvonal 125 méter mélységbe vezetett le, illetve a változatosság kedvéért fel is, hiszen innen az előző barlangokban megszokott liftek és kisvonatok, illetve siklók helyett gyalog kellett visszafelé is felkapaszkodni. A barlang után egy jópofa őslényparkot is megnéztünk, míg utolsó programként a *Saint Marcel-barlang* szerepelt. Itt végre láthattunk egy eredeti barlangi rajzot is, valamint olyan oldásformákat, amiktől megint elállt a lélegzetünk. Egy vasúti alagút méretű folyosó falait hatalmas méretű és fantasztikus vörös és sárgás színekben pompázó hullámkagylók borították, de leírhatatlanok voltak a hatalmas méretű cseppkövek is, nem is beszélve a gyönyörűen megvilágított, vízzel teli mésztufagátokról. Ez már a 11-ik barlang volt, s egyik sem hasonlított a másikra, mindegyikben volt valami egyedi és még sohasem látott képződmény vagy forma. Nem is beszélve a rendkívül látványos fény- és hangjátékokról, ami egyik barlangban sem maradhatott el.

Hazafelé még újabb pillantást vetettünk az Ardeche-n zajló hatalmas kajakozó tömegre, s csak reménykedtünk, hogy másnap nekünk is hasonló csodálatos élményben és időjárásban lesz részünk.

Sajnos a következő nap nem verőfényes napsütéssel kezdődött, s az időjárás-jelentés is esős időt jelzett. Kétféle táv között lehetett választani: egy rövidebb, 6 km-es és egy hosszú, 30 km-es túrát. Mindkettő esetében busszal szállították vissza a

Türelmes sorállás a Clamouse-barlangnál

résztvevőket a kiindulási helyre. Kétszemélyes csónakokban, mentőmellénnyel felszerelve, a társaság nagyobb része a hosszú túrára indult. Szerencsére a kezdeti kellemetlen, esős idő a nap második felére elmúlt, legalább ezzel nem tetézve a társaság szenvedéseit. Néhány hajó kivételével mindenki borult, ki egyszer, ki többször. Fényképezőgépek áztak, illetve veszték el örökre, papucsok, szandálok úsztak el, illetve cseréltek gazdát. Nem is beszélve a számos külsérelmi nyomról, zúzóadásokról, ütésekről, törött ujjról. A társaság úgy ért haza a kempingbe, mint a kalandozó magyarok az augsburgi vereség után. A sebek nyalogatására azonban nem sok idő maradt, másnap reggel indulni kellett a konferenciára.

A Vercors-i főhadiszállásunk a konferencia színhelyétől 11 km-re lévő Meaudre kempingjében volt 6 éjszakára, 1000 méter tengerszint feletti magasságban. Ezt meg is szenvedtük, mert a korábbi, a tengerszint felett alig 100–200 m-rel található kempingek után az első éjszakai +2 °C-os hidegben úgy éreztük magunkat, mintha a Mount Everesten lettünk volna. Az első reggel vastag ködöt és ködszítalást is hozott, s ez szinte minden nap megismétlődött, csak az éjszakai hőmérséklet emelkedett 10 fok közelébe. A kemping tulajdonosa rendkívül szívélyes és segítőkész volt, rendelkezésünkre bocsátott egy fűtött helyiséget, ahol még aludni is lehetett, valamint mindenkinek, aki kért, vastag takarót is biztosított. Néhány nap után pedig már magyarul köszöntött bennünket.

A konferencia idején a tanulmányút résztvevői esetenként eltérő programot bonyolítottak. Volt, aki csak pihent, mások technikásabb barlangokban túráztak (Luire-barlang, Neufs-barlang, Gouffre Berger), míg a többség a központi szervezésű láttnivalókat kereste fel. Így elsőként a Choranche-barlang fantasztikus szalmacseppköveiben gyönyörködhattunk, majd bepillantottunk a Gournier-barlang bejárati csarnokába. Mi is felkerestük a Luire-barlang kiépített részeit, majd a Draye Blanche-barlangot, ahol a barlangot üzemeltető rendkívüli szimpatikus túravezető jóvoltából végre annyit időzhettünk, és fotózhattunk, amennyit csak akartunk. Végül a Sassenage-barlang megtekintése, amely a Gouffre Berger vizét hozza felszínre, zárta az idegenforgalmi barlangok sorát. Overállos túrát is tettünk két kisebb, a La Ture és az Areniers-barlangokba. Fakultatív kirándulás keretében többen megnézték Grenoble-t. Két hegyi túrára is sikerült időt szakítani, melynek keretében először egy több, mint 1500 méteres, majd egy közel 2000 méteres csúcsra jutottak fel a vállalkozók. A konferencián több rövidebb tartózkodás után, egy teljes napot is eltöltöttek azok, akik az ottani eseményekkel és kiállításokkal kívántak ismerkedni, valamint egységesen részt vettünk a szerda esti sztereobemutatón, ahol nagyon szurkoltunk Egri Csabának.

A Társulat könyvtárát számos anyaggal sikerült gyarapítani, valamint jelentős postaköltséget is megtakarítottunk azzal, hogy kiadványcsere-partnereink közül jó néhány jelen volt, akik ugyancsak jelentős mennyiségű folyóirattal gazdagították gyűjteményünket.

A szalmacseppkőerdeiről híres Choranche-barlang

Búcsút mondvá a Vercors-hegységnek, egy éjszakát a Garda-tó mellett töltöttünk, ahonnan rövid városnézés keretében felkerestük Sirmionét, majd még aznap délután megérkeztünk a szlovéniai Vilenica-barlanghoz, ahol szlovén barátaink jóvoltából már számos alkalommal sikerült megszállnunk. Még aznap este lehetőséget biztosítottak számunkra, hogy az érdeklődők túrát tehessenek a *Lipiska jama*-ban. Utolsó napunk reggelén pedig a *Vilenica-barlangot* látogathattuk meg, ki tudja hányadszorra, ami most is lenyűgözte a társaságot.

A Luire-barlangba idegenforgalmi és overállos túra is indult

A 17 napos és több mint 4500 kilométeres tanulmányút végére még a 22 személyes mikrobuszunk is elfáradt, mivel hazaérve Lentiben a szokásos pihenő idő lejárta után nem volt hajlandó beindulni. Szerencsére hazai és nem francia nyelvetterületen, bolt és mellékhelyiség, valamint esetleges füves sátorozóhely közelségében a társaság nem is nagyon vette szívére az eseményt. Végül sikerült megjuttatni a járművet, s így tartottuk magunkat a már szokásos késői hazaéréshez.

F. N.

ALSÓ-HEGYI HÍREK

XV. Lakatos (nem mondhatjuk ki mi) – Alsó-hegy 2008

A MAFC Barlangkutató Csoport **szeptember 27-én** az idén immáron tizenötödik alkalommal rendezti meg a Lakatos *nemmondhatjukkimit*. A TALÁLKOZÓ elsődleges célja, mint eddig mindig, minden évben, az Alsó-hegy zombolyainak megismerése, a zombolytúrázás népszerűsítése.

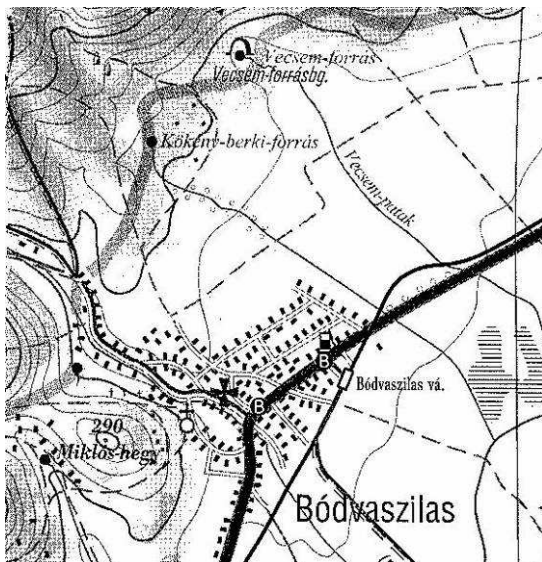
A **k**__**át** a MAFC Barlangkutató Csoport alapította 1994-ben. Ötlete és elnevezése akkor született, amikor az alapítók barlangkulcsokkal a kezükben olyan barlangbejáratokat kerestek, ahol az azokhoz való ajtó található. Az évente sorra kerülő rendezvény – amely leginkább a tájfutás, a teljesítménytúra és a barlangjárás érdekes egyvelegeként jellemezhető – átlagosan 80–100 gyakorlott barlangjáró részvételével zajlik. A feladat, kézhez kapott információk alapján, a tornai Alsó-hegy kijelölt zombolyainak bejárása, megismerése: a zombolyokban megadott helyeken jelképes "lakatok" és ellenőrző lapok vannak elhelyezve. Minden csapat kap egy "lakatkulcsot". A feladat megtalálni a zombolyokat, a kapott kulccsal kinyitni a saját "lakatot", és emellett minél több zombolyot bejárni a lehető legrövidebb idő alatt. A zombolyok bejártait a turistautakról kiindulva szalagozással kijelöljük, valamint bejárásukhoz túrakalauzt bocsátunk minden csapat rendelkezésére, mely előzetesen letölthető lesz a Társulat honlapjáról (<http://www.barlang.hu/>).

A túrákon **3 fős alkalmi vagy állandó társulások** indulhatnak, egy zombolyba azonban elég egy csapattagnak leereszkedni. Az egyéni alapfelszerelésen kívül minden csapat számára szükséges egy legalább 60 méter hosszú kötél (ez lehet több

darabból is), néhány nitffül, karabiner és kötélgyűrű, iránytű és írószerszám (akár több is). A résztvevők szombat reggel 8-kor indulnak és délután fél 6-ig van lehetőség a zsombolyok felkeresésére.

A **táborhelyre**, amely a jól bevált Vecsem-forrásnál lesz, 26-án péntek estétől várjuk a résztvevőket (fontos: a tavalyi győztes csapat tagjai a vándor-kupát ne felejték otthon!).

*MAFC Barlangkutató Csoport –
Nyerges Miklós*

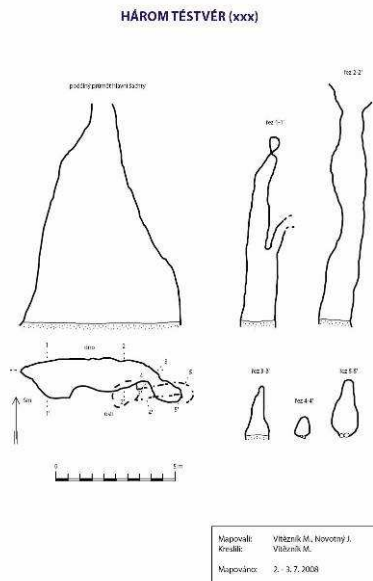
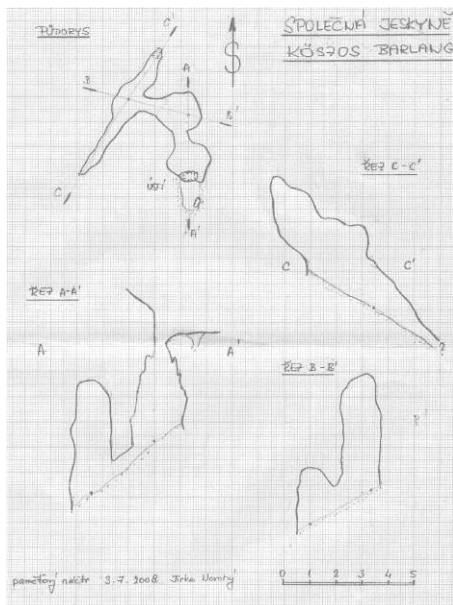
CSEH BARLANGKUTATÓK ÚJ FELTÁRÁSAI AZ ALSÓ-HEGYEN

A prágai-i Barrandien barlangkutató csoport tagjai Ludek Vlk vezetésével hosszú évek óta foglalkoznak az Alsó-hegy egészének megismerésével, karsztobjektumainak kataszterezésével, térképezésével. A kutatási témát még a „csehszlovák” időkből örökölték és a szlovák oldali munka befejezését követően az elmúlt két évben a figyelmük a magyar területekre irányult. Tavaly és idén is egy-egy hetet töltöttek el az Alsó-hegyen sátrazva, minden eddiginél részletesebb és figyelmesebb terepbejárásokat tartva. A tavalyi eredményeikről (többek között az 51 méter mély Hana-lyuka feltárásáról) a jósvafői szakmai napokon nagy sikerű beszámolót is tartottak.

Idén sem maradtak el az új feltárások, a számos karsztobjektum feljegyzése a régebben ismert barlangok dokumentálása mellett két – alsó-hegyi viszonylatban – jelentősebb zsomboly is megismerésre került.

A Három nővér-zsomboly (Három testvér, Three sisters) az Éves-zsomboly közelében helyezkedik el, míg a további kutatások szempontjából is igen reményelteli Kőzös-barlang (Kőzös barlang, Společná jeskyně) a fennsík nyugati részén a 48/8-s határkö közelében nyílik.

Ez utóbbi eredetileg egy kb. 3x3 méteres berogyás volt nagyrészt kövekkel kitöltve, melyet a cseh kutatók kitermeltek és így jutottak be a 9 méter mély zsombolykezdeménybe. Az 1,2 x 0,8 m-es dimenziókkal rendelkező, nagyjából ovális kis aknácska lefelé kitágul és a lejtős, törmelékes végponton némi huzat biztató a továbbjutás szempontjából.

Nyerges Miklós

KÖNYVÚJDONSÁGOK

Székelly Kinga: Kessler Hubert a barlangkutató

A könyv bemutatásához Salamon Gábor szavait idézzük a könyv Előszavából: „Ez a könyv Kessler Hubertet mutatja be, a barlangok feltáróját, a karsztok tudósát, az újító hegymászót, az úttörő könnyűbűvart, az idegenforgalmi szakembert, az építőt, a szervezőt, és mindenekelőtt magát az embert, akiről nagyon keveset tudunk... A könyv műfaját tekintve dokumentumkötet, módszere monografikus, de külön hangsúllyal szerepelnek benne a Gömör-Tornai-karsztvidékre vonatkozó adatok. Mivel Kessler Hubert élete és munkássága történelmünk változatos és nemegyszer viharos korszakában zajlott, az archív képanyaggal gazdagon illusztrált könyv elolvasása nemcsak a szakembereknek nyújt tanulságos, sőt szórakoztató időtöltést. Ezért jó szívvel ajánlhatom ezt a kötetet a karsztokat és barlangokat kedvelő olvasóknak, a közel- és félmúlt történelme iránt érdeklődőknek, de azoknak is, akik egyszerűen csak

KESSLER HUBERT a barlangkutató

Székelly Kinga

szeretik az érdekes embereket és történeteket.” A könyv a Kessler-emlékház avatása alkalmából jelent meg, az egyes fejezetek angol és szlovák nyelvű összefoglalásával.

Megvásárolható a Titkárságon, ára 2000 Ft.

A BIBLIOTHECA SPELEOLOGICA GYARAPODÁSA

Könyvtárunk az utóbbi hónapokban cserével, vásárlással és ajándékozással az alábbi kiadványokkal bővült:

Bouchal R.—Wirth J: Höhlenführer Österreich – Wien 2001. 287 oldal, (mintegy 100 barlang leírása, térképekkel és 150 fotóval)

Gyurkó Péter: Barátok Bükk Barlangok – versek, 67 oldal

Caillault S.—Haffner D.—Krattinger T.: Spéléo dans le Vercors 1—2. – Aix-en-Provence 1997–1999. 159. ill. 208 oldal, (barlangbejárési útmutató térképekkel)

Cabrol P.—Mangin A.: Fleurs de pierre (Les plus belles concrétions des grottes de France) – Lausanne 2000. 191 oldal, számos fotóval, (a legszebb francia barlangok képződményei)

ALPIN Untertage — Berchtesgaden 9—11. November 2007. Tagungsband (konferenciakötet)

Klimchouk A.: Hypogene Speleogenesis: hydrogeological and morphogenetic perspective – Carlsbad 2007. 106 oldal

Wenger R.: Höhlen — Welt ohne Licht – München 2006. 239 oldal (keletkezés, képződmények, állatvilág, barlangkutatás, sok fotóval)

—: Höhlen im Westharz und Kyffhäuser – 2001. 112 oldal, (kb. 9 barlang ismertetése)

—: Alpine karst 1—2. – 2004, 2006. 130, ill. 170 oldal (bejárési útmutató amerikai barlangokhoz)

Belvederi G.—Garberi M. L.: Illuminavano il buio – 237 oldal (gáz- és acetilén barlangi és bányászlámpák)

—: Memorie di Scarbuoro! Un viaggio al centro della Terra – 2006. 95 oldal.

Géczi István—Gécziné Nagy Mária: Kalandok Denevér Danival, Az éjszaka élővilága – Sátoraljaújhely 2007. 48 oldal (mesés természetismeret interaktív foglalkoztatóval)

Palmer A. N.: A geological guide to Mammoth Cave National Park – 1981. 196 oldal

Az Aggtelek–Rudabányai-hegység földtana/Magyarország tájegységi térképsorozata – Budapest 2006.

Evolution of karst: from prekarst to cessation – Postojna–Ljubjana 2002. 448 oldal (36 tanulmányt tartalmaz)

Shaw, T. R.—Čuk A.: Royal and noble visitors to Postojna jama 1819–1945 – Ljubljana 2002. 106 oldal

Veress Márton: A magashegységi karrosodás – 2007. 142 oldal.

—: Abaúj és Zemplén tájvédelmi körzetei – BNP Eger 2007. 40 oldal.

FELHÍVÁS

A Karszt és Barlang folyóiratunk 2008 évi számába szánt tanulmányok, beszámolók, híryanagyok leadási határideje ez év november 30.

Az ebbe a számba szánt tanulmányok terjedelme 45 000 karakter + ábrák, fotók, a beszámolóké 20 000 karakter + ábrák, fotók lehet. Az anyagokat szerkesztés nélkül, World formátumban CD-n, pendrive-n, vagy e-mail-on (mkbt@t-online.hu) + 1 nyomtatott példányban kérjük a Titkárságra eljuttatni

*Hazslinszky Tamás
főszerkesztő*

A TÁJÉKOZTATÓ ELEKTRONIKUS KÜLDÉSE

2006. szeptemberében elindítottuk azt a szolgáltatást, hogy költségkímélési célból a kéthavonta megjelenő MKBT Tájékoztatót azon tagtársak, akik ezt igénylik, a hagyományos postai mód helyett, e-mailban, elektronikus úton kapják meg. A szolgáltatás igénybevételi szándékot a tajekoztato@barlangkutato.hu címre küldött elektronikus levélben kérjük elküldeni, amely levél tartalmazza a tag nevét (az MKBT tagnyilvántartással azonosan), lakcímét v. egyéb olyan adatot, amely az MKBT tagnyilvántartásban szerepel és a pontos azonosítást lehetővé teszi, valamint az e-mail címet. Mivel az elektronikusan küldött változat pontos megfelelője a nyomdai úton elkészültnek (azaz ha valaki ezt kinyomtatja, azonosan fog kinézni a hagyományos módon készült Tájékoztatóval), ezért ez általában nem kis méretű PDF fájl. Ezért olyan e-mail postafiók megadását kérjük, amely alkalmas adott esetben akár 8–10 Mbyte fogadására.

Vid Gábor

MKBT TÁJÉKOZTATÓ

Megjelenik minden páratlan hónap elején (lapzártá: minden páros hónap 10-én)

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1025 Budapest, Pusztaszeri út 35.

Tel.: 346-0494, tel./fax: 346-0495. E-mail: mkbt@t-online.hu

Szerkesztő: Fleck Nóra. Felelős kiadó: dr. Leél-Őssy Szabolcs

A tájékoztató számára leadott cikkek, anyagok tartalmáért a szerzőik felelősek.

CD-n, DVD-n, c pendrive-n és e-mail-en érkező anyagokat World formátumban tudunk fogadni.

A SPELEO SPORTBOLT 2008. ÉVI ÁRLISTÁJA

- Cordura overall (2féle anyagtypusból igények szerint) 13 500 Ft-tól
 Polar alöltözés (műnyúl) 8800 Ft
 Camp. Y szíjas sisak 9500 Ft
 Angol Y szíjas sisak 2900 Ft
 Barlangi bag zsákok (600 gr-os kamion ponyvából 5, 15, 40, 60, 80, literig 1800 Ft-tól
 Barlangos beülők 10 000 Ft-tól
 Gumicsizma minden méretben 2900 Ft
 Vaude, Alpine Pro, Loap hálósákok (+3 C- tól – 25 C) 13 000 Ft-tól
 Pehely hálósák (1200 g. töltő súly komfort fokozat kb. –20 °C) 42 000 Ft
 Poncsó (hátizsákra vehető esőköpeny) 4400 Ft-tól
 Fejlux fénycső + tartalék 6 led-es világítással ellátott fejlámpa (tartozékokkal) 30 200 Ft
 Acél D Mailon 1865 Ft
 Gázfejlesztő tartályok (nyílt-zárt rendszerű, pumpás) 16 000 Ft-tól
 Esőkabát (lélegző, vízlepergető anyagból, becipzározható polar béléssel 18 500 Ft
 Lábszárvédő (Kamásli lélegző vízlepergető anyagból FOV.) 5200 Ft
 Körfénycsöves (átalakított) Petzl fejlámpa (a karbid lámpa fényerejének kb. 80%) töltővel, akkumulátorral, tokozattal 24 000 Ft

Kong - Petzl - Vaude gépek, karabinerek

10-15 % kedvezménnyel!!

WEB LAPUNKON MINDEN TERMÉKÜNK MEGTEKINTHETŐ !!!!!

Címünk: 1094 Budapest, Viola u. 42

Telefon: 06-1/216-1734

Mobil: 06-20/367-6964

06-20/373-9418

E-mail cím: kocsisandras@speleo.hu

Weblap: www.speleo.hu

Sporttársi üdvözlettel:
 Kocsis András

Visszaküldendő: 2008. október 8-ig

JELENTKEZÉSI LAP

a Barlangkutatók Szakmai Találkozásójára, Budapest, 2008. november 7—9.

Név:

Levelezési cím:

Előadásom címe (időtartama 15 perc):

Szükségem van: táblára, diavetítőre, írásvetítőre, egyébre:

Poszterem címe:

Helyigénye:m xm.

Önálló diavetítésem címe:

Időtartama: perc.

Videóm címe:

Időtartama: perc.

Étkezést kérek:

XI. 8. szombat	ebéd 1200 Ft		(a kért étkezések az előző kockában beikszelendők)
XI. 9. vasárnap	ebéd 1200 Ft		

2008.

.....
alíírás